

Sjokkert over hvor lite sykepleiere lærer om kroppen

- Det er sjokkerende mange som ikke vet hvor leveren ligger, sier lege Nils Christian Tvedt Karlsen etter å ha undervist sykepleierstudenter.

UTDANNELSE

Anne Skalleberg Gjerde
Oslo

Jeg fikk i oppgave å undervise sykepleierstudentene i hjertet på to timer. Det er ikke nok, sier Nils Christian Tvedt

Karlsen (34). Legen fra Kristiansand snakker om da han underviste på Høyskolen Diakonova og fikk ideen til selskapet han nå driver ved siden av fastlegepraksisen. Siden oppstarten for fem år siden har videoforelesningene gjennom nettstedet Sykepleiepluss.no blitt stadig mer populære.

Det lille oppstartsselskapet oppgir å ha 4000 betalende abonnenter samt flere samarbeidsavtaler med institusjoner. Nettstedet tilbyr undervisning i fag Karlsen mener sykepleierstudentene får for lite av på studiet.

- Vi gikk gjennom timeplanen til 23 tilfeldige skoler og beregnet at studentene har cirka 15 prosent menneskekropp på pensum. Det er så skremmende lite at vi måtte gjøre noe med det selv. Jeg mener dagens timeplaner i grunnutdannelsen er til fare for pasientsikkerheten, sier legen.

En av fem strøk

Ifølge den nasjonale rammeplanen for sykepleierutdannelsen skal 45 studiepoeng, altså 25 prosent av bachelorgraden, vies medisinske og naturvitenskapelige fag. Karlsen mener det brukes mindre tid på dette i

praksis enn det planene og antall studiepoeng legger opp til.

Sammen med legene Elisabeth Tallaksen Ulseth, som han er gift med, og Sigve Holmen har Tvedt Karlsen laget videoforelesninger for sykepleierstudenter om anatomi og fysiologi, mikrobiologi, sykdomslære og medikamentregning.

- Det studentene kommer ut med er ikke godt nok. Det vises i nasjonale prøver i anatomi og fysiologi, sier han.

Mer enn hver femte sykepleierstudent strøk på den nasjonale deleksamen i anatomi, fysiologi og biokjemi som ble gjennomført i desember i fjor.

«Vet ikke hvor leveren ligger»

- Noen mener løsningen er at opptakskravene til studiet må bli høyere, men de er allerede høye. Svaret er heller: Jo mer tid du bruker på naturvitenskapelige fagene, jo bedre blir du. Hvis du har hull i denne grunnkunnskapen, kommer du ikke videre. Du kan ikke lære om hjerteinfarkt uten å kunne noe om hjertet, sier Karlsen.

Sykepleierstudiet har økt kraftig i popularitet de siste årene. I år har 15.700 personer sykepleierstudiet som førstevalg, ifølge Samordna opptak. Det er bare studieplassen nok til under en tredjedel.

Det trange nåylevet betyr høyere opptakskrav. Mange sykepleierlinjer krever nå godt over 40 karakterpoeng, som vil si at man må ha et karaktersnitt på minst fire fra videregående samt flere tilleggsoppgaver.

- Jeg har sensurert eksamen for sykepleierstudenter i mange

Sykepleiepluss

● Nettsted som tilbyr videoforelesninger for sykepleierstudenter.

Startet av Nils Christian Tvedt Karlsen (34), lege med spesialisering i indremedisin, i 2012.

● Er sensor for nasjonal eksamen for sykepleierstudentene og tidligere foreleser ved Høyskolen Diakonova.

Markedsfører seg som et alternativt eller et tillegg til annen undervisning.

● Har en abonnementspris på 799 kroner i året, eller lavere summe for kortere perioder.

● Selskapet Medicinæ Doctrina DA hadde en omsetning i 2016 på 3,15 millioner kroner. I tillegg fikk det etableringskutt fra Innovasjon Norge på 500.000 kroner.

● Oppgir å ha nesten 4000 personer som har betalt for individuell tilgang per nå, og sier nettstedet har flere brukere på høsten.

● Har i tillegg avtaler for alle studenter og ansatte ved Nord universitet og prehospitaltjenester ved Vestre Viken.

år og synes det er sjokkerende mange som ikke vet hvor leveren ligger, sier legen.

Karlsen sier han ikke gir foreleserne skylden, men rammen som gjør at studentene ikke rekker å lære seg nok basiskunnskap om kroppen.

- Det lave nivået skyldes ikke inntakskrav, men at de ferske sykepleierstudentene starter med en nesten umulig oppgave: Lær deg hvordan hele kroppen

fungerer på under fire måneder, sier han.

Mener Karlsen bommer

Instituttleder for Norges største sykepleierutdanning, Unni Hembre, mener Karlsen bommer på regnestykket når han påstår at bare 15 prosent av undervisnings-tiden brukes til menneskekroppen.

- Det virker som om han tar utgangspunkt i at emnet i anatomi, fysiologi og biokjemi er det eneste man lærer om kroppen i løpet av studiet. Det er ikke riktig. Studentene anvender denne kunnskapen gjennom hele studiet. Studentene kan dessuten jobbe så mye de vil med stoffet ved å bruke digitale ressurser og litteratur. Sånn er det å studere, du må bruke tid på egen hånd også, sier Hembre som er leder for Institutt for sykepleie og helsefremmende arbeid ved Høgskolen i Oslo og Akershus.

Hun understreker at de følger både nasjonale og europeiske rammeplaner for sykepleierutdannelsen.

- Hver femte sykepleierstudent stryker på deleksamen i anatomi og flere tusen studenter betaler ekstra for å få videoforelesninger fra en ekstern aktør. Er det et tegn på at utdannelsen mangler noe?

- Vi er i hvert fall enige i at det er altfor høy strykeprosent på den nasjonale testen. Vi har selv utviklet digitale læringsressurser med blant annet videoforelesninger. Det ligger altså gode, gratis, kvalitetssikrede forelesninger ute på nett. Det får være opp til studentene om de vil betale for en ekstra tjeneste, sier Hembre.

anne.gjerde@dn.no

Lege Nils Christian Tvedt Karlsen mener at strykeprosenten for nasjonale prøver i anatomi viser at sykepleierstudentene lærer altfor lite om kroppen. Foto: Jacob Buchard

Hisset på seg sykepleierleder

Nils Christian Tvedt Karlsen har hisset på seg Norsk sykepleierforbunds (NSF) forbundsleder Eli Gunhild By etter et intervju i fagbladet Sykepleien nylig. I intervjuet gir han eksempler på situasjoner han mener viser at sykepleierens vekt på etikk er i ferd med å overskygge den faglige, livreddende kunnskapen.

- Det hjelper lite å kunne mye om verdig avslutning av livet for en pasient med KOLS dersom du ikke aner hva respirasjonssvikt er, sa han i intervjuet.

I et svar hevdet By at legegründeren rakk ned på sykepleierne.

- Sykepleierens kompetanse blir latterliggjort av en privat aktør som ønsker å selge sitt eget produkt; undervisning i anatomi, fysiologi og biokjemi. Det finner NSF seg ikke i, sa By til fagbladet.

- By prøver å vri dette til en debatt om kommersielle aktører og profesjonskamp mellom leger og sykepleiere. Jeg håper NSF heller vil diskutere innholdet i utdannelsen fremover, sier Karlsen til DN.

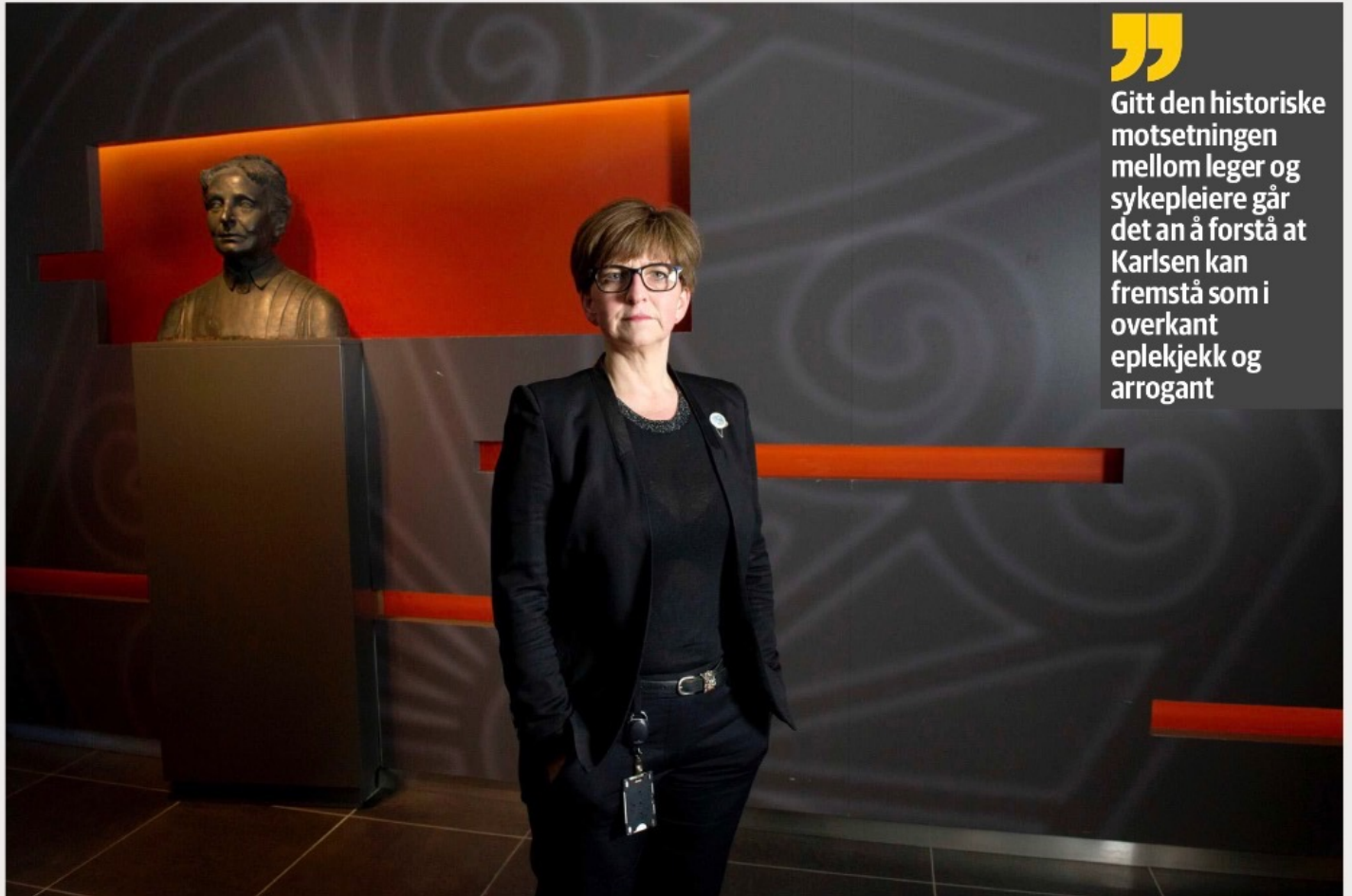
Det er forbundsleder By enig i.

- Vi i NSF beklager at vi gjennom en noe krass språkbruk har bidratt til å få en viktig debatt om innholdet i sykepleierutdannelsen på et litt feil spor, skriver By i en epost til DN.

- Det er for store forskjeller i dag, slik Nokuts nasjonale deleksamen i anatomi, fysiologi og biokjemi har vist. Vi er som Karlsen opptatt av de naturvitenskapelige fagene og av at alle går ut av utdannelsen med høy basiskompetanse. Men både for sykepleierstudentene og pasientene er det viktig at et slikt kvalitetsløft skjer innenfor utdannelsen, skriver hun.

Vi gikk gjennom timeplanen til 23 tilfeldige skoler og beregnet at studentene har cirka 15 prosent menneskekropp på pensum
Nils Christian Tvedt Karlsen, lege

Viktig signal
Neste side

” Gitt den historiske motsetningen mellom leger og sykepleiere går det an å forstå at Karlsen kan fremstå som i overkant eplekjekk og arrogant

Sykepleierforbundets leder Eli Gunhild By reagerer på det hun mener er latterliggjøring av sykepleieres kompetanse. Foto: Elin Høyland

Leveren – hvor ligger den?

Leder i Sykepleierforbundet lar profesjonskrig skygge for viktig signal.

Nyutdannede sykepleiere er en fare for pasientsikkerheten, mener allmennlege Nils

Christian Tvedt Karlsen. Han er gründer og daglig leder av videolæreboken Sykepleiepluss.

– Jeg har sensurert eksamen for sykepleierstudenter i mange år og synes det er sjokkerende mange som ikke vet hvor leveren ligger, sier legen til DN.

I et portrettintervju med fagbladet Sykepleien trekker han frem et eksempel fra egen praksisperiode ved sykehus da han ba en sykepleier prioritere å sette kateter på en pasient fordi han fryktet at en livstruende infeksjon hadde oppstått i urinveiene. 20 minutter senere var det fortsatt ikke gjort. Sykepleieren forklarte det med at det var uetisk å katisere pasienten når vedkommende ikke var skjermet. Sykepleierforbundets insistering på at sykepleiere er «eksperter som

Kommentar Eva Grinde

redder liv», og ikke primært omsorgsfulle varme hender, står i grell kontrast til hva de lærer under studiet, mener Karlsen.

«Sykepleierens kompetanse blir latterliggjort av privat aktør som ønsker å selge sitt eget produkt; undervisning i anatomi,

fysiologi og biokjemi. Det finner NSF seg ikke i», påreiser Sykepleierforbundets leder Gunhild Eli By. Hun viser blant annet til en helseilsynssak der en medisinstudent har gjort en doseringsfeil, og mener eksempelet illustrerer at medisinstudenter ikke alltid forstår hva sykepleie er. Det blir for dumt. Spørsmålet om hva en god sykepleierutdannelse er bør ikke reduseres til gammeldags profesjonskamp.

Gitt den historiske motsetningen mellom leger og sykepleiere går det an å forstå at Karlsen kan fremstå som i overkant eplekjekk og arrogant. Og medisinstudentene har selv trolig en omvendt vei å gå. Ufølsomme leger med begrenset sans for psykologi er et mye omtalt problem. Men å reagere instinktivt slik By gjør er ikke å ivareta medlemmenes interesser. Problemet hennes er nemlig at veldig mange av dem omfavner det Karlsen tilbyr på det hjerteligste. Blant annet hagler det med lovord fra begeistrede sykepleiere på Sykepleiens Facebook-side, der

det lett provoserende portrettintervjuet med ham er delt 1200 ganger.

Jubelen kan neppe skyldes annet enn at han fyller et stort tomrom og behov. For omtrent samme pris som én lærebok, kan studenter abonnere på en videolærebok i anatomi/fysiologi, mikrobiologi og medikamentregning. Ifølge eget utsagn er mer enn halvparten av sykepleierstudentene abonnenter.

Sykepleie har i flere årtier vært et av de store, viktige fagene ved landets høyskoler (tidligere toårige distrikthøyskoler). Med kvalitetsreformen i 2003 åpnet myndighetene for at høyskoler kunne bli universitetet dersom de stablet på bena to ulike PhD-programmer og fire masterprogrammer. Prestisjen knyttet til universitetstitelen og det medfølgende håpet om bedre finansiering, gjorde at det brått gikk inflasjon i satsingen på å utvikle sykepleien (og andre høyskolefag) som vitenskap, fremfor et praktisk yrke. Og

kanskje har «akademiseringen» av sykepleierfaget gått så langt at det har gått alvorlig utover fagets praktiske anvendelighet.

Debatten om pseudovitenskapeliggjøringen av de korte profesjonsfagene har vært reist flere ganger, sist da Dagbladets tidligere litteraturanmelder, nå sykepleierstudent Cathrine Krøger, tok for seg det ulne og unødvendig kompliserte språket i sykepleielitteraturen.

Sykepleie Pluss underviser under mottoet kortest mulig vei fra teori til praksis. Utbredelsen videolæreboken har fått på rekordtid viser at Karlsen og legekolleger hans har truffet en nerve. Som sykepleiestudent Tanja Watnås skriver i et svar til forbundsleder Gunhild Eli By om oppdagelsen av videolæreboken: «Vi var mange som gikk fra å være «anatomi-hatere» til å bli «anatomi-frelste». Slikt bør anspore til nysgjerrig selvranskelse i Forbundet. Ikke angstbiteri.

eva.grinde@dn.no